

SIEGFRIED LIENHARD

SIEGFRIED LIENHARD, som invaldes i vår Akademi 1982, avled den 6 mars i år, i en ålder av 86 år. Vid tiden för invalet beklädde han posten som professor i indologi, särskilt nyindisk filologi vid Stockholms universitet, till vilken han utnämnts 1967.

Siegfried Lienhard föddes i den österrikiska staden St. Veit an der Glan den 29 augusti 1924, son till rektor Georg Lienhard och dennes hustru Johanna, född Nusser. Efter abiturientexamen 1942 skrevs han in vid universitetet i Wien, där han studerade indologi, jämförande indoeuropeisk språkvetenskap och filosofi. Efter doktorsexamen där 1949 erhöll han ett franskt statsstipendium för två års studier vid Sorbonne, där han hade förmånen att få studera under professorerna Louis Renou och Jean Filliozat, samt vid Ecole pratique des hautes études. Under åren 1952 till 1955 tjänstgjorde han som vetenskaplig assistent till professor Ernst Waldschmidt vid universitetet i Göttingen. Genom Waldschmidts förmedling fick han en lärartjänst i tyska vid Benares Hindu University under åren 1955 till 1957. Där fick han tillfälle att finslipa sin sanskrit under ledning av indiska lärde och också lära sig flytande hindi. Det var också där som Siegfried Lienhard träffade den unga studentskan Madeleine Lagerfelt, som studerade filosofi vid universitetet i Benares och som 1958 blev hans hustru och livslånga ledsagarinna.

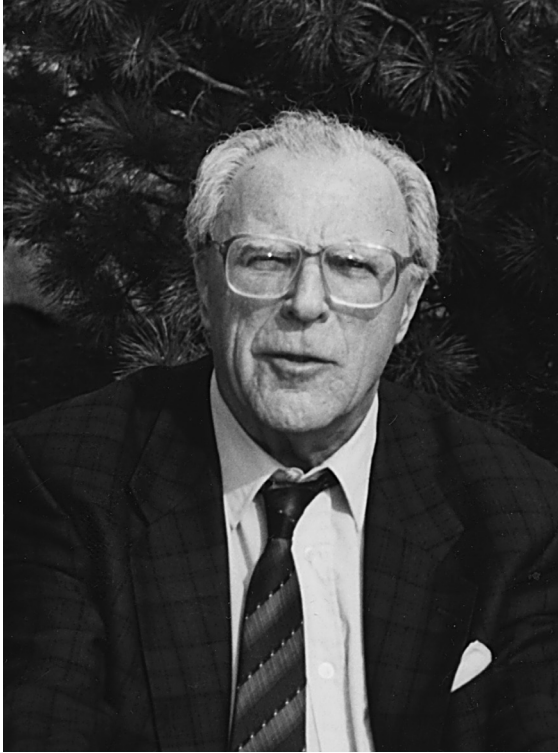
Efter återkomsten till Göttingen 1957 fick han av Kungliga biblioteket i Köpenhamn uppdraget att katalogisera och beskriva bibliotekets indologiska samlingar. Under arbetet därmed stötte han på en privatlärddansk forskares kvarlåtenskap i form av påbörjad forskning rörande nevari-språket, vilken kom att inspirera honom till banbrytande forskning rörande den nevariska folkstammens språk, litteratur och kultur. Jag återkommer strax till denna del av Lienhards forskningsinsatser.

1959 anställdes Lienhard som universitetslektor i indologi vid Stockholms högskola och utnämndes året därpå till docent vid vad som nu hade blivit Stockholms universitet. 1962 kallades han till en ordinarie professur i indologi vid universitetet i Kiel och på den posten stannade han till 1967, då han kallades till Stockholm och professuren i indologi, särskilt nyindisk filologi, som hade inrättats tack vare vår tidigare preses, eldsjälén Dag Norbergs, trägna insatser. Den posten innehade Siegfried Lienhard till sin pensionering 1990.

Siegfried Lienhards mångsidighet och produktivitet som forskare betonades av de ledamöter av vår Akademi som föreslog honom till inval (Gunnar Jarring, Gustav Korlén, Dag Norberg, Frithiof Rundgren, Nils Simonsson och jag själv). Det påpekades att hans språkliga kompetens på det indiska området omfattade sanskrit, pali, prakrit, hindi, nepali, nevari, tibetanska och tamil. Hans behärskning av de viktigaste europeiska språken var också imponerande.

Till Lienhards främsta språkvetenskapliga arbeten hör *Tempusgebrauch und Aktionsartenbildung in der modernen Hindi*, från 1961, i vilket han mot en språkhistorisk bakgrund behandlar den komplicerade verbalsyntaxen i hindi.

En väsentlig del av Lienhards språkvetenskapliga forskningsinsatser har ägnats det tibeto-burmanska språket nevari, som talas i Nepal, huvudsakligen i Kathmandudalen. År 2004 tilldelades Siegfried Lienhard Stiftelsen Språk och kulturs pris, med följande motivering: "Siegfried Lienhard har i sin forskning på ett helgjutet och förebildligt vis lyckats förena språk och kultur och väsentligt bidragit till att öka vår kunskap

om newarernas kultur och språk.” I ett föredrag som Lienhard höll den 30 oktober 2004 vid Umeå universitet, då han hade tilldelats priset, sade han: ”I fokus för mina nepalesiska intressen stod nevarerna, ett folk som sedan länge representerar en av de två viktigaste befolkningsgrupperna i själva hjärtat av Nepal, dvs den bördiga, subtropiska trakten omkring Kathmandu, en liten, men för Nepals historia ständigt betydelsefull, endast 35 km lång och 25 km bred dal. Här skrevs historia och här blomstrade en rik och mångfacetterad kultur, som till en stor del skapats just av nevarerna. Nevarerna talar ett språk som tillhör den tibeto-burmanska språkfamiljen och bor huvudsakligen i Kathmandudalen. Deras antal uppgår i dag till endast ungefär en halv miljon människor och, vad deras religion beträffar, är de dels hinduer och dels buddhister.”

Det stora arbetet *Manicudavadanodhrta. A Buddhist Re-birth Story in the Nevari Language* utkom 1963 i Acta Universitatis Stockholmiensis, Oriental Series. Under åtskilliga, flera månader långa fältarbetsperioder i Kathmandu insamlade Lienhard ett rikt material rörande nevarernas poesi, folksånger och måleri, som han sedan bearbetade och utgav i en serie viktiga publikationer, som *Nevarigitimanjari: Religious and Secular Poetry of the Nevars of the Kathmandu Valley* (1974) och *Songs of Nepal. An Anthology of Nevar Folksongs and Hymns* (1984). Museet för indisk konst i Berlin utgav under 1980-talet Lienhards kommenterade översättningar av två praktfulla tavelrullar, den första betitlad *Die Legende vom Prinzen Visvantara; Eine nepalesische Bilderrolle* (1980), och den andra betitlad *Die Abenteuer des Kaufmanns Simhala: Eine nepalesische Bilderrolle* (1985). Dessa arbeten har befäst Lienhards ställning som en av vår tids främsta experter på nevarernas språk och kultur. Under 1980-talet medverkade Lienhard aktivt tillsammans med tyska och nepalesiska forskare i ett stort upplagt projekt som syftade till att förteckna och bevara nepalesiska handskrifter.

Det förefaller mig att Siegfried Lienhard tidigt drabbades av en innerlig kärlek till nevarerna och deras språk, litteratur och kultur. Den sorg som budet om hans bortgång väckte hos både lärd och lekt i

Kathmandu visar i vilken utomordentligt hög grad hans kärlek var besvarad.

Under sin långa karriär som indolog ägnade Lienhard stor uppmärksamhet åt indisk poesi. Hans bidrag till det forskningsfältet summeras i det monumentala verket *A History of Classical Poetry: Sanskrit–Pali–Prakrit* (1984).

Siegfried Lienhard var en utomordentligt produktiv forskare. Förteckningen över hans skrifter omfattar 299 nummer. Icke så få av dessa behandlar teman som religiös synkretism, den nepalesiska buddhismen samt nevarernas religiösa och sekulära riter och sedvänjor.

Till Siegfried Lienhards många ärebetygelser hör två hedersdoktorat, vid La Nouvelle Sorbonne i Paris och Sanskrit University i Tirupati, en hedersprofessur i sydasiatiska språk, särskilt medeltida och moderna, vid universitet i Wien samt ledamotskap i Institut de France och inte färre än nio utländska akademier. Vår Akademi belönade honom 1999 med Ann-Kersti och Carl-Hakon Swensons pris för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Han representerade under flera år vår Akademi vid sammankomster med Union Académique Internationale.

Tre av Lienhards lärjungar, Mirja Juntunen, William L. Smith och Carl Suneson, redigerade den vackra och innehållsrika festskriften *Sauhrdyamangalam. Studies in Honour of Siegfried Lienhard on his 70th Birthday*, med bidrag av Lienhards lärjungar och många av vår tids främsta indologer.

Siegfried Lienhard och jag plöjde vitt skilda forskningsfält. Under formulerandet av denna parentation har jag haft stor hjälp av fru Madeleine Lienhard samt av Lienhards elever fil.dr Mirja Juntunen och Mats Lindberg, ständig amanuens vid indologiska avdelningen vid Stockholms universitet och framstående sanskritpoet, förmodligen Sveriges enda. Den inblick i Siegfried Lienhards vetenskapliga gärning som de har bibragt mig har fått mig att ångra att jag inte, medan dagen brann för oss båda, utbytte fler tankar med min kollega om sådana ämnen som

gränsade till våra skilda fält, som sinitisk språkforskning och buddhistisk filosofi.

Siegfried Lienhard uteblev aldrig utan tvingande anledning från våra sammankomster. Nu står hans stol tom. Vi är många som saknar honom.

Göran Malmqvist